

*Par Latvijas Republikas 2015.gada
pārskatu par valsts budžeta izpildi
un par pašvaldību budžetiem*

*Valsts kontroles revīzijas ziņojuma kopsavilkums
Rīga, 2016. gada septembris*

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Esam pabeiguši ikgadējo finanšu revīziju par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu un, atšķirībā no iepriekšējos gados veiktajām revīzijām, šajā revīzijā sniedzam divus atzinumus: vienu - par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu, otru – par atbilstības jautājumu, kas šīs revīzijas ietvaros bija Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšanai piešķirtā finansējuma izlietojuma atbilstība tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem un valstiski atzītai praksei.

Atzinumu par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu, kā ik gadu, arī šogad sniedzam ar iebildī, jo pašvaldību gada pārskatu daļā joprojām nav atrisinātas problēmas, uz kurām norādām jau sen – arī šogad pārskatā uzrādītā aktīvu vērtība ir nepamatoti palielināta, kā arī Rīgas pašvaldība nenorāda korekti savus aizņēmumus.

Valsts budžeta ieņēmumu iekasēšanā novērojam uzlabojumus, tomēr joprojām norādām arī uz nepilnībām un trūkumiem.

Lai gan Valsts ieņēmumu dienests (VID) ir uzsācis vairākas iniciatīvas pārmaksāto nodokļu atmaksas procesa uzlabošanai, šogad atkal konstatējam nodokļu administrācijas nespēju nodrošināt šī uzdevuma veikšanu savlaicīgi – 2015.gadā tika kavētas gan pārmaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa, gan pievienotās vērtības nodokļa (PVN) atmaksas.

Revīzijā vērtējam VID paveikto saistībā ar korupcijas risku novēršanu un pētījām nodokļu kontroles pasākumus, analizējot, vai pēc VID audita pierakstiem ir iespējams izsekot audita procesam un secinājumu izdarīšanai. Esam secinājuši, ka gan nodokļu kontroles, gan korupcijas risku mazināšanas jomā VID būtu jāveic būtiski uzlabojumi, lai atgūtu sabiedrības uzticību un uzlabotu motivāciju maksāt nodokļus valstij.

Revīzijā konstatējam vairākas jomas, kurās, pilnveidojot nodokļu administrācijas darbu, būtu iespējams gan ierobežot nodokļu izkrāpšanas iespējas, uzlabojot PVN maksātāju reģistrēšanas procesu un savlaicīgi no reģistriem izslēdzot komersantus, kas faktiski neveic saimniecisko darbību, gan palīdzēt labticīgiem nodokļu maksātājiem “iznākt no ēnas” (piemēram, aktīvāk informējot pašnodarbinātās personas par to pienākumu maksāt VSAOI).

Jau vairākus gadus norādām uz risku, ka valsts nodevas netiek iekasētas pilnā apmērā. Šajā revīzijā konstatējam, ka par autoceļu lietošanas nodevu nav iekasēti vismaz 1,4–1,9 milj. EUR. Jāuzsver, ka iesaistītās institūcijas jau revīzijas laikā uzsāka konstatēto problēmu risināšanu, veicot uzlabojumus gan iekšējās kontroles sistēmās, gan arī sagatavojot nepieciešamos normatīvo aktu grozījumus.

Bez jau pieminētajiem trūkumiem pašvaldību gada pārskatu daļā, kuru dēļ sniedzam atzinumu ar iebildī, šogad pašvaldību aktīvu apjoms, kuriem nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru, ir 2,3 mljrd. EUR. Tas ir nopietns signāls, ka pašvaldībām nav skaidrības, kas un kādā vērtībā tām īsti pieder, kas, savukārt, rada būtisku īpašumu izsaimniekošana risku. Viens no priekšnosacījumiem šīs problēmas risināšanā ir aktuālas un pareizas informācijas pieejamība valsts reģistros, par ko šajā revīzijā sniedzam ieteikumus Tieslietu ministrijai.

Turpinājām arī vērtēt, vai kapitālsabiedrības veic dividenžu maksājumus par valsts kapitāla izmantošanu, un joprojām nonākam pie secinājuma, ka esošā kapitālsabiedrību pārvaldības sistēma nenodrošina loģisku un izsekojamu saistību starp kapitālsabiedrībām noteikto pienākumu maksāt dividendes, Ministru kabineta lēmumiem atstāt dividendes kapitālsabiedrību rīcībā un lēmumiem piešķirt tām finansējumu (piem., subsīdiju un dotāciju veidā). Cerīgi raugāties uz šobrīd uzsāktu kapitālsabiedrību pārvaldības sistēmas reorganizāciju, un kontekstā ar to revīzijas rezultātā sniedzam vairākus ieteikumus Ministru kabinetam.

Vērtējot Prezidentūras izdevumus, apkopojām gan šogad, gan iepriekšējos gados konstatēto un secinājām, ka ministrijas un centrālās valsts iestādes ir ņēmušas vērā mūsu aizrādījumus un mūsu iepriekšējās revīzijās norādītie riski attiecībā uz neatbilstoši izlietoto līdzekļu summas pieaugumu nav iestājušies. Tāpēc *sniedzam pozitīvu atzinumu par Prezidentūras nodrošināšanai piešķirtā finansējuma izlietojuma atbilstību mērķiem un tiesību aktiem.*

*Ar cieņu
Valsts kontroliere
Elīta Krūmiņa*

Kopsavilkums

Par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas pareizību

Lai gan kopumā kļūdas uzskaites jautājumos ministrijās un centrālajās valsts iestādēs ik gadu samazinās un finanšu uzskaites kvalitāte kopumā uzlabojas, tomēr joprojām, izvērtējot pārskata par Latvijas Republikas 2015.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (turpmāk – 2015.gada Saimnieciskā gada pārskata) sagatavošanu, Valsts kontrole konstatē būtiskus trūkumus.

Būtiskākie trūkumi 2015.gada Saimnieciskā gada pārskatā ir attiecināmi uz:

- *nepareizi piemērotu saistību klasifikāciju* – Rīgas pilsētas pašvaldība saistības 321,9 milj. EUR apmērā ir uzrādījusi pretēji darījuma ekonomiskajai būtībai kā ilgtermiņa parādu piegādātājiem un darbuzņēmējiem un pārskata pielikumā nav uzrādījusi aizņēmumu 571,5 milj. EUR apmērā;
- *nepamatoti palielinātu aktīvu vērtību* – pašvaldību gada pārskatu daļā ilgtermiņa ieguldījumu vērtība izlasē iekļautajās pašvaldībās pārskata gada sākumā ir nepamatoti palielināta vismaz par 77 milj. EUR, bet pārskata gada beigās – vismaz par 73,4 milj. EUR. Papildus tam pašvaldību gada pārskatu daļā *kopējais aktīvu apjoms, kuriem nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru, ir 2,3 mljrd. EUR¹* jeb 27% no pašvaldību 8,5 mljrd. EUR aktīvu kopējās vērtības. Tas nenozīmē, ka šādā apmērā aktīvi pārskatā ir uzrādīti kļūdaini, tomēr ne zvērinātu revidentu veikto pārbaūžu rezultātā, ne Valsts kontrolei, veicot atbilstošas revīzijas procedūras, nebija iespējams noteikt, kāds

tieši ir nepieciešamo labojumu apmērs euro attiecībā uz šiem aktīviem;

- *nenoteiktību un atbilstošu, pietiekamu un ticamu pierādījumu trūkumu* – Valsts kontrole nevarēja gūt pārliecību, un neizsaka savu atzinumu par darījuma, uz ko attiecas Skaidrojuma valsts konsolidētajai grāmatvedības bilancei sadaļas *Valsts kontroles un zvērinātu revidentu atzinumi* 6. un 7.rindkopā un sadaļas *Notikumi pēc bilances datuma* 11. un 12.rindkopā norādītie apstākļi, iespējamo ietekmi uz Saimnieciskā gada pārskatu,

kā arī: 1) tā kā *nodokļu ieņēmumi joprojām netiek uzrādīti pēc uzkrājuma principa*, t.i., Saimnieciskā gada pārskatā ne debitoru, ne kreditoru sastāvā netiek uzrādīta informācija par nodokļiem; 2) Finanšu ministrija kopš 2009.gada nav nodrošinājusi nodevu administrēšanas sistēmas sakārtošanu, kā rezultātā Saimnieciskā gada pārskatā par 2015.gadu uzrādītā *informācija par nodevu ieņēmumiem nav pilnīga, kā arī pastāv risks, ka nodevas netiek iekasētas un uzskaitītas pilnā apmērā*, Valsts kontrole nevar izteikt atzinumu par nodokļu ieņēmumu pilnīgumu un ieņēmumu no nodevām pilnīgumu.

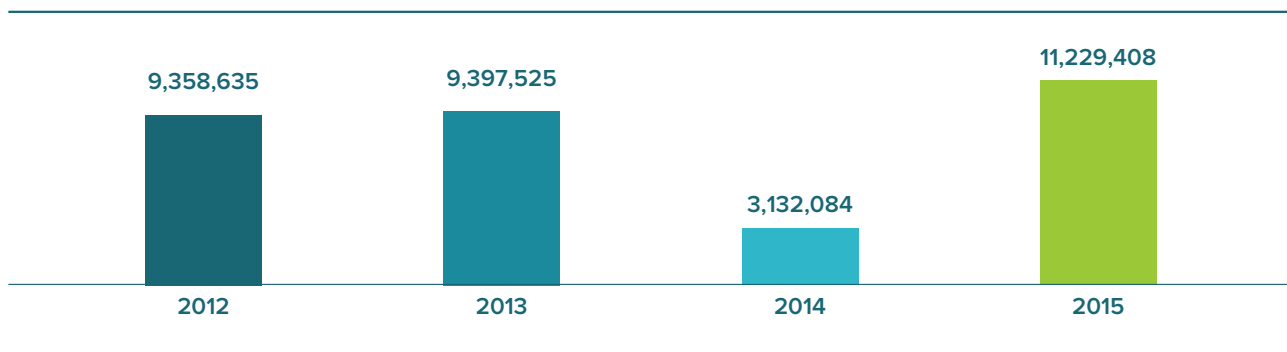
Pamatojoties uz revīzijā konstatētajiem faktiem, izņemot iepriekšējā punktā minēto būtisko trūkumu (*nepamatoti palielināta aktīvu vērtība un nepareizi piemērotu saistību klasifikācija*) ietekmi un raksturoto apstākļu (*nenoteiktība un atbilstošu, pietiekamu un ticamu pierādījumu trūkums, nodokļu ieņēmumi*

netiek uzrādīti pēc uzkrājuma principa, informācija par nodevu ieņēmumiem nav pilnīga, kā arī pastāv risks, ka nodevas netiek iekasētas un uzskaitītas pilnā apmērā, aktīvu apjoms, kuriem nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru) iespējamo ietekmi uz gada pārskatu, 2015.gada Saimnieciskā gada pārskats visos būtiskajos aspektos sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par valsts finansiālo stāvokli, tā izmaiņām un rezultātiem, un tas ir sagatavots atbilstoši Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

Valsts kontrole revīzijas ietvaros pārbaudīto izlašu apjomā ir konstatējusi gan aktīvus, gan iespējamās saistības, attiecībā uz kurām ir notikuši būtiski notikumi pēc bilances datuma. *Valsts kontroles reidentu un Valsts kases sadarbības rezultātā tika veikti labojumi valsts konsolidētajā grāmatvedības bilancē uz 2015.gada 31.decembri, izveidojot uzkrājumus 30,9 milj. EUR apmērā un atzīstot īstermiņa uzkrātās saistības 7 milj. EUR apmērā* tiesas lēmuma izpildei un aktīvu vērtības samazināšanai, kā arī sniegta papildu informācija Saimnieciskā gada pārskata bilances skaidrojumos par tiem.

Valsts kontrole jau vairākus gadus Saimnieciskā gada pārskata revīzijās vērtē ar kapitālsabiedrību pārvaldību un maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu saistītus jautājumus. Arī šajā revīzijā tika konstatēts, ka:

- *izveidotā maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu administrēšanas sistēma nenodrošina, ka valsts budžets atbilstošā periodā saņem visus tam piekritīgos ieņēmumus;*
- valsts kapitālsabiedrību *mazmeitu kapitālsabiedrību pienākums veikt maksājumus savām mātes kapitālsabiedrībām tiesību aktos nav noregulēts;*
- joprojām *nav loģiskas un izsekojamas saistības starp kapitālsabiedrību pienākumu veikt dividenžu maksājumus valsts budžetam, Ministru kabineta (turpmāk – MK) lēmumiem atstāt dividendes kapitālsabiedrību rīcībā un lēmumiem par finansējuma piešķiršanu kapitālsabiedrībām aizdevumu, subsīdiju, dotāciju vai ieguldījumu veidā (skatīt Attēls Nr.1).*

Attēls Nr.1. Kada ir valsts kapitālsabiedrību atbrivojumu no dividenžu maksāšanas dinamika (euro)?

Par atbilstības jautājumiem

2015.gads bija pirmais, kad Valsts kontrole ministriju un centrālo valsts iestāžu finanšu revīziju ietvaros sniedza divu veidu atzinumus – par gada pārskatu un par atbilstības jautājumiem. Finanšu revīziju mērķis līdz ar to ir ne tikai gūt pārlicību par resoru 2015.gada pārskatu sagatavošanas pareizību, bet arī pārlicināties, ka resoros identificētie būtiskie finanšu pārskatam pakārtotie darījumi atbilst tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem un valstiski (vai starptautiski) atzītai praksei, kas uz tiem attiecas.

Apkopojot *39 atbilstības jautājumu izvērtējuma rezultātus ministrijās un centrālajās valsts iestādēs*, Valsts kontrole secināja, ka, lai gan saturiski tie bija atšķirīgi, tomēr tiem 14 atbilstības jautājumiem par darījumiem, kuru realizēšanai 15 resoriem 2015.gadā kopumā tika piešķirts finansējums 49,1 milj. EUR apmērā un par kuriem tika sniegti atzinumi ar iebildi, negatīvi atzinumi un atteikumi sniegt atzinumu, ir vērojamas kopīgas tendences (problēmu jomas) konstatētajās neatbilstībās:

- trūkumi rīcībpolitikas definēšanā un/vai efektīvā ieviešanā (astoņi atbilstības jautājumi par darījumiem, kuru realizēšanai 2015.gadā tika piešķirti 22 milj. EUR);
- trūkumi iestāžu iekšējās kontroles vidē (četri atbilstības jautājumi par darījumiem, kuru realizēšanai 2015.gadā tika piešķirti 23,8 milj. EUR);
- trūkumi informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk – IKT) projektu vadībā (divi atbilstības jautājumi par darījumiem, kuru realizēšanai 2015.gadā tika piešķirti 3,3 milj. EUR).

Mērķtiecīgi nenovēršot konstatētos trūkumus, rezultāts Valsts kontroles ieskatā vienmēr būs nelietderīgs budžeta līdzekļu izlietojums – vai nu piešķirtais fi-

nansējums tiks izlietots neatbilstoši noteiktajiem mērķiem vai netiks izlietots vispār, tāpēc par atbilstības jautājumu izvērtējuma rezultātiem tika nosūtītas vēstules Ministru prezidentam, finanšu ministram, Saeimas priekšsēdētājam un Saeimas publisko izdevumu un revīzijas komisijai. Vēstulē Ministru prezidentam izteicām īpašu aicinājumu veikt nepieciešamās darbības, lai, sagatavojot gadskārtējā un vidēja termiņa budžeta projektus, kā arī lemjot par finansējumu jaunajām politikas iniciatīvām un izvērtējot informatīvos ziņojumus par īstenoto projektu gaitu, tiktu ņemti vērā Valsts kontroles konstatējumi un secinājumi attiecībā uz izvērtētajiem atbilstības jautājumiem. Minētajā vēstulē uzsvērām, ka mūsu ieskatā tikai šādi – sasaistot finansējuma piešķiršanu ar iestāžu faktiskajām spējām atbildīgi un lietderīgi to izlietot – nākotnē var tikt novērsti prettiesiski un nelietderīgi tēriņi, vienlaikus stiprinot amatpersonu atbildību.

Saimnieciskā gada pārskata revīzijas ietvaros tika izvērtēts viens horizontāls atbilstības jautājums – Prezidentūras izdevumi. Tas tika vērtēts visos (kopumā 17) resoros, kuros bija šādi izdevumi. Ministriju un centrālo valsts iestāžu finanšu revīziju ietvaros tika vērtēti 39 dažādi atbilstības jautājumi, kopumā sniedzot 56 atzinumus.

Vērtējot *Prezidentūras izdevumus*, Valsts kontrole secināja, ka ministrijas un centrālās valsts iestādes ir ņēmušas vērā iepriekšējās revīzijās konstatēto (par neatbilstoši izlietotiem 2015.gada finanšu revīziju ietvaros tika atzīti 106,3 milj. EUR jeb 0,43% no izlietotā finansējuma) un Valsts kontroles iepriekšējās revīzijās norādītie riski attiecībā uz neatbilstoši izlietoto līdzekļu summas pieaugumu līdz ar to nav iestājušies (*skatīt Attēls Nr.2*).

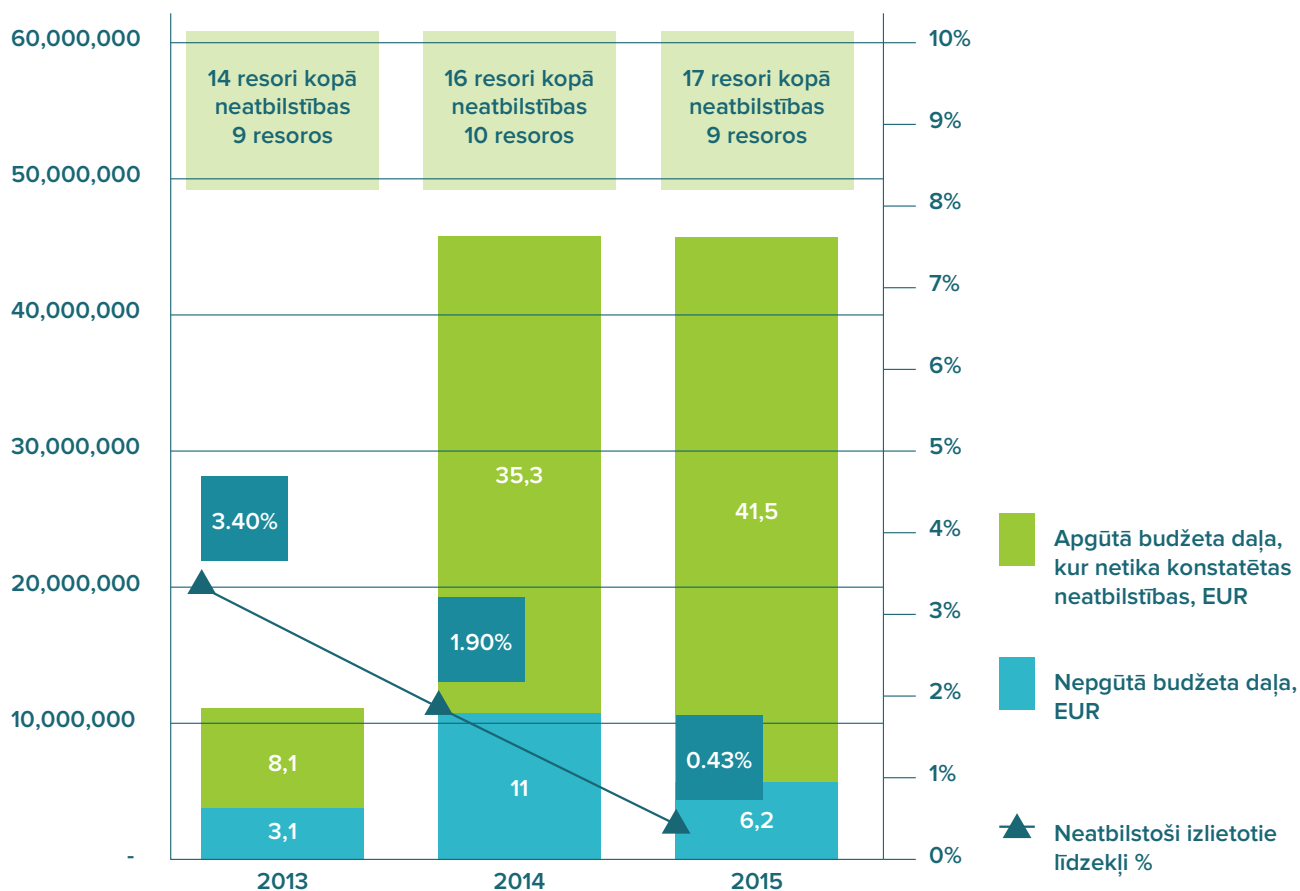
Tomēr tika konstatēti arī trūkumi:

- starpība starp Prezidentūras izdevumiem plānoto un faktiski izlietoto finansējumu (no piešķirtā finansē-

juma 106,3 milj. EUR apmērā izlietojot 81% jeb 86,1 milj. EUR), kā arī šīs starpības daļēja pārdale ar Prezidentūru nesaistītu izdevumu segšanai 2015.gada beigās (piemēram, 5,7 milj. EUR tika novirzīti 11 arstniecības iestāžu valsts galvoto aizdevumu saistību maksājumiem par 2015.gadu) Valsts kontroles ieskatā norāda uz kļūdām un neefektivitāti finansējuma plānošanā;

- finansējuma izlietojums pēc vadlīnijās noteiktā termiņa, t.i., 2015.gada 30.jūnija, lai gan vadlīnijās šādu situāciju nepieļāva. Izvērtējot šo pārkāpumu apstākļus un ņemot vērā, ka minētais finansējums

tika izlietots saistībā ar pasākumiem *trio* Prezidentūras ietvaros (t.i., Prezidentūra tiek īstenota, sadarbojoties trim dalībvalstīm, kuras sešus mēnešus pilda šos pienākumus viena pēc otras, pamatojoties uz kopīgu *trio* darba programmu), revidenti akceptēja, ka tas uzskatāms par tieši attiecināmu uz Prezidentūras izdevumiem. Trūkumi normatīvajā regulējumā, kas liedz novirzīt finansējumu pasākuma mērķu sasniegšanai, norāda uz nepieciešamību turpmāk valstiski nozīmīgu pasākumu realizēšanā rūpīgi izvērtēt pasākumu realizēšanai pieņemtā normatīvā regulējuma pilnīgumu.

Attēls Nr.2. Kāds ir Prezidentūras izdevumiem apstiprinātais budžets un tā izlietojums 2013.-2015.gadā (milj. EUR)?

Par valsts budžeta ieņēmumiem

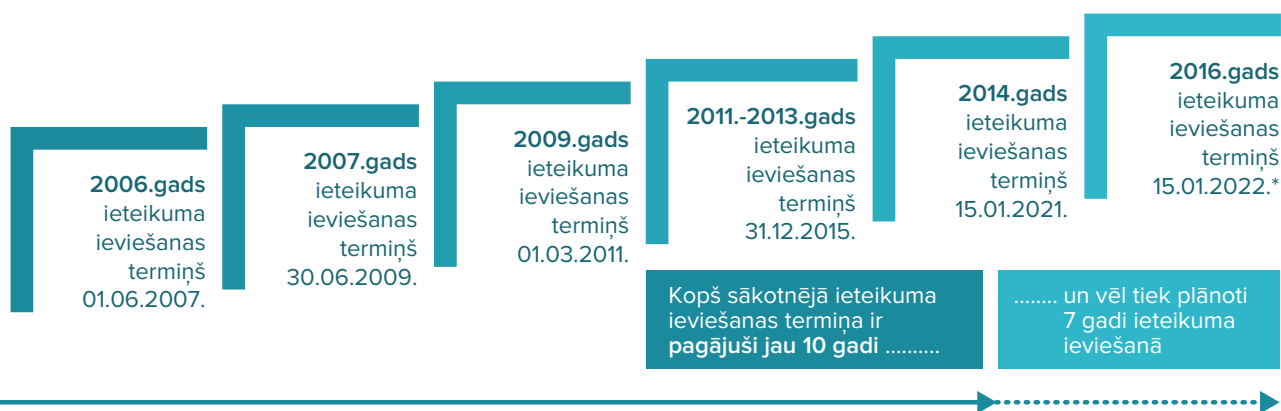
Ieņēmumu uzskaitē un uzrādīšana pārskatā

Revīzijā ir konstatēts, ka *visi valsts budžeta kontos 2015.gadā ieskaitītie nodokļu un nodevu ieņēmumi ir atbilstoši uzskaitīti un norādīti Saimnieciskā gada pārskata ieņēmumu daļā saskaņā ar naudas plūsmas principu* jeb tajā ir uzrādīta visa gada laikā faktiski saņemtā nauda, kā to nosaka normatīvais akts².

Valsts budžeta ieņēmumu jomā Valsts kontroles ieskatā joprojām pastāv vairākas fundamentālas problēmas:

- **uzkrājuma principa ieviešana** - tāpat kā iepriekšējos gados, Valsts kontrole nevar sniegt atzinumu par nodokļu ieņēmumu pilnīgumu, jo nodokļu uzskaitē nav ieviests uzkrājuma princips³, kas paredz, ka Saimnieciskā gada pārskatā ir jāuzrāda visi ieņēmumi, kas valstij pienākas, tajā skaitā ne-saņemtie ieņēmumi jeb nodokļu parādi, un visas summas, kuras pieder nodokļu maksātājiem (nodokļu pārmaksas), kuras pēc nodokļu maksātāja pieprasījuma ir viņiem atmaksājamas. Tomēr jāatzīst, ka pēdējos gados Finanšu ministrija sadar-

bībā ar Valsts ieņēmumu dienestu (turpmāk – VID) un Valsts kasi ir veikusi daudzus pasākumus, lai 2021.gadā valsts budžetu ieņēmumiem ieviestu uzkrājuma principu. Lai veicinātu valsts budžeta ieņēmumu iekasēšanu pilnā apmērā un pilnīgas un pareizas informācijas atklāšanu Saimnieciskā gada pārskatā, Finanšu ministrija bija apņēmusies⁴ veikt nepieciešamās darbības jau 2006.gadā, taču ieteikumu ieviešanas termiņi tika vairākkārt pārcelti. Valsts kontroles revīzijas⁵ rezultātā Finanšu ministrija apņēmas līdz 2021.gada 15.janvārim nodrošināt valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti atbilstoši uzkrājuma principam, kā to nosaka Starptautiskais publiskā sektora grāmatvedības standarts⁶ „Ieņēmumi no darījumiem bez apmaiņas (nodokļi un transferti)”, un normatīvajos aktos noteikt nodevu administrēšanas procesu. Atbilstoši Finanšu ministrijas sniegtajai informācijai⁷ ministrijas uzkrājuma principa vadības komiteja 2015.gada 14.janvārī apstiprināja Uzkrājuma principa ieņēmumu uzskaitē ieviešanas pasākumu plānu, kas ietver pasākumu organizatorisko struktūru, scenāriju, darba uzdevumus, to īstenošanas termiņus un par plāna izpildes pasākumiem atbildīgās institūcijas (*skatīt Attēls Nr.3*);

* atbilstoši Finanšu ministrijas precizētajam

“Uzkrājuma principa ieņēmumu uzskaitē ieviešanas pasākumu plāns” projektu plānots pabeigt 2022.gada 21.decembrī.

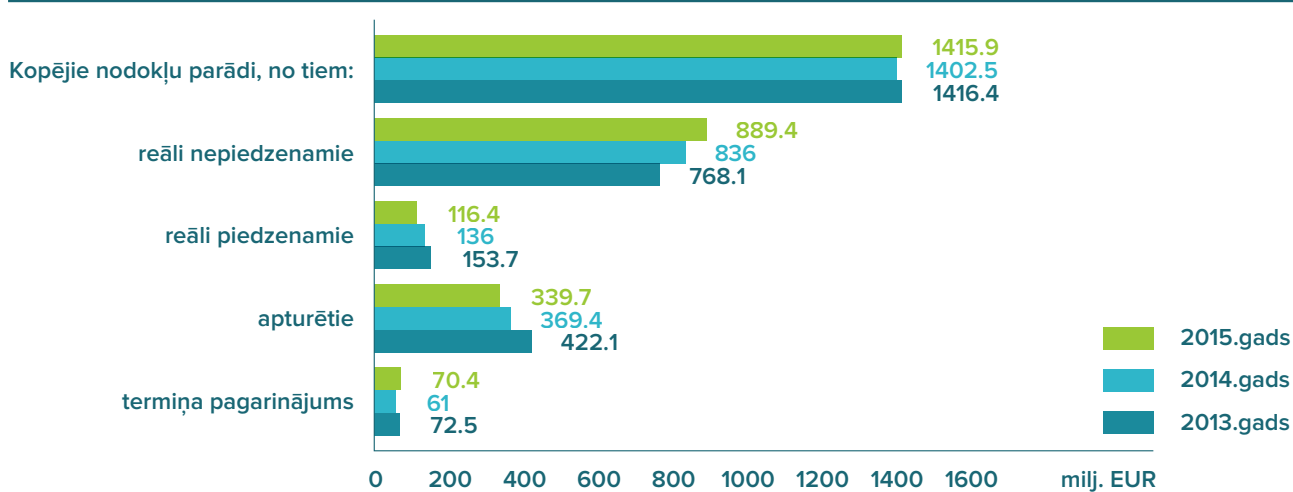
Attēls Nr.3. Kādā termiņā Finanšu ministrija plāno ieviest valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti atbilstoši uzkrājuma principam?

- **nodokļu politikas izstrāde** - lai gan revīzijā šis jautājums netika atsevišķi vērtēts, tomēr jāuzsver, ka uz 2016.gada augustu nodokļu politika joprojām nav izstrādāta, kā rezultātā nodokļu likumdošana bieži mainās bez pārejas perioda. Tas apgrūtina uzņēmējdarbības plānošanu ilgtermiņā, kā arī rada papildu izdevumus nodokļu maksātājiem, kam īsos termiņos jāpielāgojas izmaiņām;
- **nepiedzenamais nodokļu parāds** turpina pieaugt, kā rezultātā kopējais nodokļu parāds uz 2016.gada 1.janvāri pārsniedza 1/6 no valsts budžeta ieņēmumiem. Cēloņi zemajai nodokļu iekasēšanai joprojām nav pilnībā izvērtēti un jāņem vērā, ka cēloņu novēršanai būs nepieciešams laiks, līdz ar to nepiedzenamā nodokļu parāda reāla samazināšanās visticamāk sagaidāma tikai pēc vairākiem gadiem (skatīt Attēls Nr.4).

Tā kā pilnībā nav ieviests uzkrājuma princips arī nodevu uzskaitē⁸, Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītā informācija par nodevu ieņēmumiem nav pilnīga – Valsts (pašvaldību) nodevas un kancelejas nodevas, kuras administrē ministrijas un attiecīgās pašvaldības,

kopā veido konsolidētā kopbudžeta ieņēmumus 138,4 milj. EUR apmērā, tomēr Valsts kontrole jau kopš 2006.gada norāda, ka pastāv risks, ka nodevas netiek iekasētas un uzskaitītas pilnā apmērā. Revīzijā konstatēts, ka par autoceļu lietošanas nodevu nav iekasēti vismaz 1,4 – 1,9 EUR, kā arī nav iespējams gūt pārliecību, ka gūti visi atbilstošie ieņēmumi no nodevas par vīzu, uzturēšanās atļauju vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem.

Nodevu administrēšanas sistēma ir sarežģīta un sadrumstalota – revīzijas ziņojuma sagatavošanas brīdī valsts nodevu apmērus un maksāšanas kārtību nosaka septiņi likumi un vairāk nekā 100 MK noteikumu, bet valsts nodevu administrēšanas procesā ir iesaistītas 32 institūcijas, 97 zvērināti tiesu izpildītāji un 107 zvērināti notāri. Normatīvie akti paredz kārtību, kādā nodevas administrētājam ir jāpārlicinās par nodevas samaksu, bet nenosaka, kā nodevas administrētājam ir jāuzskaita nodevu ieņēmumi un jā sagatavo pārskati par nodevu ieņēmumiem un piemērotajiem atvieglojumiem, atbrīvojumiem un pārmaksāto summu atmaksām.

Attēls Nr.4. Kāda ir nodokļu parādu struktūras dinamika 2013.–2015.gadā?

Nodokļu kontroles pasākumi

Liela nozīme nodokļu administrēšanas procesā ir nodokļu kontroles pasākumiem, kuru galvenie mērķi ir nodrošināt, lai visi nodokļu maksātāji iemaksātu noteiktos nodokļus (nodevu) maksājumu budžetā noteiktajos apjomos un noteiktajā termiņā, kā arī samazināt iespējas izvairīties no nodokļu (nodevu) maksāšanas, tādējādi novēršot zaudējumu rašanos budžetam un nodrošinot labvēlīgu vidi godīgai komercdarbībai.

Nodokļu kontrole tiek īstenota, veicot datu atbilstības pārbaudes, apsekošanas, novērošanas, tematiskās pārbaudes, padziļinātās pārbaudes un nodokļu auditus. Optimālais nodokļu kontroles veids tiek izvēlēts, veicot par nodokļu maksātāju iegūtās informācijas analīzi – pārskatu un deklarāciju datu ticamības novērtēšanu un riska analīzi. Kā viens no svarīgākajiem nodokļu kontroles veidiem ir nodokļu revīzija jeb audits.

Revīzijā tika izvērtēts, vai no VID audita pierakstiem ir iespējams izsekot audita procesam un secinājumu izdarīšanai, kā arī novērtēts, vai pēc Valsts kontroles sniegtā ieteikuma⁹ ir uzlabojusies muitas deklarāciju datu atbilstības pārbaūžu veikšana.

VID ir izstrādāti iekšējie normatīvie akti¹⁰, lai nodrošinātu kvalitatīvu nodokļu audita procesa gaitu.

Tomēr praksē VID darbinieki šo normatīvo aktu prasības ievēro nepilnīgi. Kvalificēta trešā persona tikai no audita pierakstiem nevar gūt pilnīgu izpratni par precīzu audita gaitu un izsekot visai loģiskajai ķēdei no auditā iegūtajiem pierādījumiem līdz pieņemtajam lēmumam par audita rezultātu. Konstatējumi un secinājumi bieži tiek norādīti tikai pašā lēmumā, bet kā tie izriet no auditā atklātajiem faktiem, nav strukturēti izsekojams. Konstatētās nepilnības audita lietās norāda uz nepieciešamajiem uzlabojumiem iestādes iekšējās darbības organizēšanā vai darbību dokumentēšanā atbilstoši iekšējai kārtībai, lai nodrošinātu, ka audita apjoms ir tiešām pietiekams un izdarītie secinājumi, tajā skaitā par papildus aprēķināmajiem nodokļiem – objektīvi, izsekojami, neapstrīdami, bet strīdu gadījumā – efektīvi pierādāmi.

Neieviešot Valsts kontroles sniegto ieteikumu¹¹, VID joprojām nenodrošina, ka muitas deklarāciju datu atbilstības pārbaudes tiek veiktas deklarācijām ar vislielāko nodokļu nenomaksāšanas risku, jo deklarācijas pārbaudei joprojām tiek izvēlētas pēc VID darbinieka subjektīvā viedokļa, pamatojums katra konkrētā darījuma atlasei nav izsekojams, jo netiek dokumentēts, kā arī procesa izmaksas viena *euro* iekasēšanai (0,7 *euro*) un procesa ilgums, kas dažreiz aizņem vairāk kā gadu, neliecina par VID mērķtiecīgu rīcību, lai sasniegtu labāku rezultātu ar mazākiem resursiem.

Korupcijas risku pārvaldība

Korupcija ir kukuļošana vai jebkura cita valsts amatpersonas rīcība, kas vērsta uz to, lai, izmantojot dienesta stāvokli, savas pilnvaras vai pārsniedzot tās, iegūtu nepelnītu labumu sev vai citām personām¹². Korupcijas risks ir varbūtība, ka kāds no darbiniekiem ar nodomu vai bez nodoma rīkosies savu vai citas personas materiālo interešu labā, gūstot sev vai nodrošinot citiem nepienākošos labumu un nodarot kaitējumu (mantiskā izteiksmē vai sagraujot reputāciju) institūcijai¹³.

Iestādes vadītājam jāmeklē iespējas, kā novērst vai ierobežot krāpšanas, tajā skaitā korupcijas, notikumu negatīvo ietekmi, veidojot risku pārvaldības sistēmu. Risku pārvaldības sistēma ietver pasākumu kopumu, kuru izpildes nodrošināšanā ir iesaistīts katrs iestādes darbinieks savas kompetences ietvaros.

Revīzijā secināts, ka VID 2016.gadā tiek ieviestas Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – KNAB) ieteicamās¹⁴ minimālās prasības korupcijas risku pārvaldībai, tomēr veiktās darbības nav sistemātiskas (risku izvērtēšana procesiem un darbiniekiem tiek veikta atrauti viena no otras), pārdomātas (kārtība par rotāciju tiek izstrādāta, pirms izvērtēti sensitīvie amati¹⁵) un nenodrošina korupcijas risku mazināšanu, jo jau sākotnēji noteiktais riska līmenis noteikts bez pārliecinoša pamatojuma.

Pārmaksāto nodokļu atmaksa

Viens no nodokļu administrēšanas būtiskiem un nodokļu maksātājiem nozīmīgiem jautājumiem ir pārmaksāto nodokļu atmaksa. Revīzijā tika veiktas pārbaudes par attiecīgo procesu nodrošināšanu un konstatētas nepilnības saistībā ar pārmaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk – IIN) un pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) savlaicīgu atmaksu.

Revīzijā secināts, ka VID nav nodrošinājis vienlīdzīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem un savlaicīgi nav atmaksājis 57,09 milj. EUR (ekstrapolēta vērtība) (14,21 milj. EUR (ekstrapolēta vērtība) IIN un 42,88 milj. EUR (ekstrapolēta vērtība) PVN). Kavējot pārmaksu atmaksas termiņu, VID atmaksājamo summu nepalielināja atbilstoši normatīvā akta nosacījumiem¹⁶, tādējādi radot risku, ka pret valsts budžetu kopumā varētu tikt iesniegtas prasības 173,0 tūkst. EUR (ekstrapolēta vērtība) apmērā. Turklāt VID nodokļu maksātājiem nepamatoti 2015.gadā atmaksāja 88,9 tūkst. EUR apmērā (ekstrapolētā vērtība¹⁷) (*skatīt Attēls Nr.5 un 6*).

Ņemot vērā, ka 2017.gadā iesniedzamo gada ienākumu deklarāciju apjoms palielināsies vismaz uz pusi saistībā ar izmaiņām neapliekamā minimuma piemērošanas noteikumos, pastāv augsts risks, ka VID 2017.gadā nespēs savlaicīgi atmaksāt IIN pārmaksas. Tomēr jāatzīmē, ka VID ir uzsācis vairākas iniciatīvas, lai pārmaksu atmaksas procesu padarītu efektīvāku.

Nebūtiskas problēmas

Revīzijā, veicot pārbaudes par to, kā VID nodrošina tematisko pārbauzu veikšanu un dabas resursu nodokļa administrēšanu, netika konstatētas būtiskas neatbilstības. Tomēr pārbauzu rezultātā ir identificētas iespējas pilnveidot VID darbu, par ko VID vadība ir informēta vēstulē:

- tematisko pārbauzu laikā VID darbiniekiem jākoncentrējas uz identificētajiem nodokļu maksātāja darījuma riskiem, nevis uz nodokļu maksātāja darījuma partnera iespējamām neatbilstībām;
- nepieciešams ieviest matemātiskās un loģiskās kontroles dabas resursu nodokļa deklarācijām, lai novērstu iespēju, ka nodokļu maksātāji deklarācijas iesniedz ar neatbilstošu nodokļa likmi.

Attēls Nr.5. Kādā termiņā VID jāatmaksā iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksu?

Attēls Nr.6. Kādā termiņā VID jāveic PVN pārmaksas apstiprināšana un atmaksu?

Par pašvaldību gada pārskatiem

Pašvaldībās, tāpat kā 2014.gadā un iepriekšējos gados, ir konstatētas fundamentālas kļūdas ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē. Kopējais aktīvu apmērs, kuriem nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru, ir 2,3 mljrd. EUR¹⁸ jeb 27% no pašvaldību 8,5 mljrd. EUR aktīvu kopējās vērtības.

Vienlaikus ir konstatēts, ka Pašvaldību gada pārskatu daļas pārējie aktīvi (6,2 mljrd. EUR vērtībā) nav uzrādīti pilnīgi, atbilstoši atzīti un novērtēti – ilgtermiņa ieguldījumu vērtība izlasē iekļautajās pašvaldībās pārskata gada sākumā ir nepamatoti palielināta vismaz par 77 milj. EUR, bet pārskata gada beigās – vismaz par 73,4 milj. EUR, jo pašvaldību grāmatvedības uzskaitē nav organizēta tā, lai nodrošinātu visu tās īpašumā, valdījumā un turējumā esošo un piekritošo ilgtermiņa ieguldījumu uzrādīšanu sa- skaņā ar attaisnojuma dokumentiem un darījuma ekonomisko būtību.

Valsts kontroles ieskatā minētos trūkumus izraisa neatbilstoša iekšējās kontroles vide – iekšējās kontroles sistēmas neesamība pašvaldībās vai tās neefektivitāte, kā rezultātā tiek pieļautas kļūdu izraisītas neatbilstības un normatīvajiem aktiem neatbilstoša grāmatvedības uzskaites kārtošana. Mūsu prāt, trūkumus izraisa arī nepilnības normatīvajos aktos, kā arī, tāpat kā iepriekšējos gados, dažos gadījumos zvērinātu revidentu darbs, pārbaudot pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, nav pietiekams, jo ir konstatētas būtiskas neatbilstības izlasē iekļautajās pašvaldībās¹⁹, kurām par 2014.ga-

da pārskatu zvērināti revidenti ir snieguši atzinumu bez iebildēm.

Būtiski Saimnieciskā gada pārskatā sniegtās informācijas kvalitāti ietekmē arī tas, ka, lai gan valsts reģistriem ir jānodrošina sabiedrība ar aktuālu informāciju par visiem valsts teritorijā esošajiem nekustamajiem īpašumiem, to objektiem, tajā skaitā pārskata gada inventarizācijas veikšanai, publisko reģistru lietotājiem nav pieejama kvalitatīva, aktuāla un skaidri saprotama informācija.

Savukārt nepilnības Valsts kases organizētajā Pašvaldību gada pārskatu daļas konsolidācijas procesā izraisa nepieciešamību konsolidācijas procesā izmantot mazākuma principu, kas paredz, izslēdzot savstarpējos darījumus vai atlikumus, izslēgt savstarpēji ekonomiski atbilstošo pozīciju mazākās vērtības, līdz ar to atsevišķas gada pārskata pozīcijas, iespējams, ir nepamatoti palielinātas. Saimnieciskā gada pārskata lietotājam netiek nodrošināta arī pietiekama skaidrojumu sniegšana par Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītajiem posteņiem un pretēji normatīvajā aktā²⁰ noteiktajam netiek nodrošināta vienādu grāmatvedības uzskaites pamatprincipu lietošana konsolidācijā iesaistīto subjektu grāmatvedības uzskaitē.

Pašvaldību gada pārskatu daļā uzrādītā informācija par saistībām nav patiesa un salīdzināma, jo Rīgas pilsētas pašvaldība saistības 321,9 milj. EUR apmērā ir uzrādījusi pretēji darījuma ekonomiskajai būtībai kā ilgtermiņa parādu piegādātājiem un darbuzņēmējiem un pārskata pielikumā nav uzrādījusi aizņēmumu 571,5 milj. EUR apmērā.

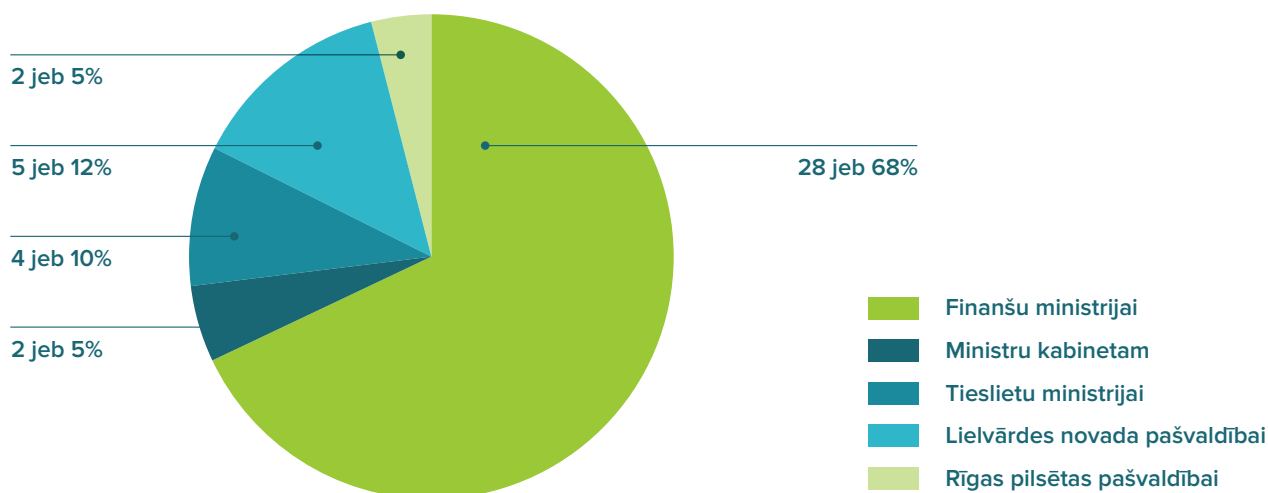
Kopsavilkums par ieteikumiem

Saimnieciskā gada pārskata revīzijā sniegtie ieteikumi

Saimnieciskā gada pārskata revīzijā kopumā ir sniegts 42 ieteikumi (skatīt Attēls Nr.7).

Finanšu ministrijai ir sniegti 27 ieteikumi, kurus ieviešot tiks:

- noteiktas veicamās darbības, lai uzlabotu Saimnieciskā gada pārskata sadaļas par notikumiem pēc bilances datuma – gan koriģējošiem, gan nekoriģējošiem kvalitāti un nodrošinātu visas būtiskās informācijas atklāšanu;
- Saimnieciskā gada pārskatā veicināta pilnīgas informācijas par valsts budžeta ieņēmumiem atklāšana, uzrādot nodokļu ieņēmumus pēc uzkrājuma principa, kā arī par nodokļu pārmaksu stāvokli;
- uzlabots nodokļu kontroles pasākumu process un krāpšanas risku pārvaldība;
- veicināta konsekventa rīcība sadarbībā ar nodokļu maksātājiem kontroles pasākumu īstenošanas laikā;
- uzlabota akcīzes nodokļa administrēšanas sistēma datu ticamības novērtēšanā un preču aprites kontrolē;
- pilnveidoti normatīvie akti, kas nosaka ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazinājuma izvērtēšanas kārtību;
- pilnveidoti Valsts kases konsolidācijas procesi, sagatavojot Pašvaldību gada pārskata daļu;
- uzlabots Saimnieciskā gada pārskatā atklātās informācijas pilnīgums un salīdzināmība.

Attēls Nr.7. Cik un kam ir sniegti ieteikumi Saimnieciskā gada pārskata revīzijā?

Ministru kabinetam ir sniegti četri ieteikumi, kurus ieviešot tiks:

- veicināts, ka kapitālsabiedrību dividenžu izmaksu un paredzamā finansējuma piešķiršanas lēmumi būs konsekventi un pamatoti;
- tiesību aktos noregulēts kapitālsabiedrību, kurās valsts kapitālsabiedrību meitu kapitālsabiedrības ir ieguvušas tiešu izšķirošo ietekmi, minimālais dividendēs izmaksājamais apmērs;
- sekmēta efektīvāku iekšējās kontroles sistēmu ieviešana pašvaldībās.

Tieslietu ministrijai ir sniegti četri ieteikumi, kurus ieviešot tiks:

- veicināta sabiedrības nodrošināšana ar aktuālu valsts reģistru informāciju par visiem valsts teritorijā esošajiem nekustamajiem īpašumiem, to objektiem, zemes vienības daļām un to īpašniekiem, tiesiskajiem valdītājiem, lietotājiem, nomniekiem;
- noteikts legalizācijas veids nekustamajiem īpašumiem, kuriem nav pieejami īpašumtiesības apliecinājoši dokumenti.

Lielvārdes novada pašvaldībai ir sniegti pieci ieteikumi, pēc kuru ieviešanas tiks:

- uzlabota gada pārskatā sniegtās informācijas kvalitāte un pilnveidota grāmatvedības uzskaitē;
- ieviestas kontroles procedūras, lai novērstu nelietderīgu un normatīvajiem aktiem neatbilstošu rīcību ar pašvaldības mantu un finanšu līdzekļiem.

Rīgas pilsētas pašvaldībai ir sniegti divi ieteikumi, pēc kuru ieviešanas tiks uzlabota gada pārskatā sniegtās informācijas kvalitāte un pilnveidota grāmatvedības uzskaitē.

Papildus attiecībā uz valsts budžeta ieņēmumiem revīzijas ietvaros:

- lai veicinātu, ka valsts informācijas sistēmās esošā informācija ir pareiza un aktuāla, ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi (turpmāk – PMLP) tika saskaņotas nepieciešamās darbības datu kvalitātes uzlabošanai valsts informācijas sistēmās;
- lai uzlabotu valsts budžeta ieņēmumu prognozēšanas procesu, ar valsts akciju sabiedrību “Latvijas Valsts ceļi”²¹ (turpmāk – LVC) tika saskaņotas nepieciešamās darbības autoceļu lietošanas nodevas ieņēmumu prognozēšanas metodikas pilnveidošanai.

Iepriekšējās Saimnieciskā gada pārskata revīzijās sniegto ieteikumu ieviešana

Kopš 2010.gada Saimnieciskā gada pārskata revīziju ietvaros ir sniegts 141 ieteikums (*izņemot ieteikumus, kas ir attiecināmi uz valsts budžeta pilnveidošanu un dažādiem ar finanšu vadību saistītiem jautājumiem, kā arī ieteikumus, kas ir sniegti atkārtoti*), tajā skaitā:

- par Saimnieciskā gada pārskatu kopumā – 36 ieteikumi;
- par valsts budžeta ieņēmumiem – 77 ieteikumi;

- par pašvaldību gada pārskatiem – 28 ieteikumi, no kuriem 44 joprojām ir ieviešanas procesā.

Ieteikumi par Saimnieciskā gada pārskatu kopumā ir sniegti, lai uzlabotu Saimnieciskā gada pārskata kvalitāti. No sniegtajiem 36 ieteikumiem par ieviestiem atbilstoši mērķim ir atzīti 28 ieteikumi (78%), savukārt astoņu ieteikumu ieviešana vēl joprojām turpinās (*skatīt Tabula Nr.1*).

GADS	IETEIKUMA SATURS	SĀKOTNĒJAIS IEVIEŠANAS TERMIŅŠ	AKTUĀLAIS IEVIEŠANAS TERMIŅŠ
2010.gads (kopumā sniegti 7 ieteikumi, no kuriem 2 vēl ir ieviešanas procesā)	Turējumā nodoto ģeogrāfisko vienību klasifikācija Pamatlīdzekļu un krājumu uzskaitē atbilstoši ekonomiskai būtībai	30.09.2013. 31.12.2013.	15.12.2017. 15.01.2018.
2011.gads (kopumā sniegti 4 ieteikumi, no kuriem 1 vēl ir ieviešanas procesā)	Ieņēmumu periodizācija, veicot aplēses par darījuma izpildes pakāpi	01.12.2015.	15.01.2018.
2012.gads (kopumā sniegti 13 ieteikumi, no kuriem 1 vēl ir ieviešanas procesā)	Saimnieciskā gada pārskatā iekļaujamās informācijas pilnīgums (viss publiskās varas aktivitāšu tvērumā)	01.12.2016.	-
2013.gads (kopā sniegti 9 ieteikumi, no kuriem 3 vēl ir ieviešanas procesā)	Galvoto aizdevumu nodrošinājuma novērtējums Konsolidācijas procesa automatizācija Trešo personu vārdā iekasēto summu uzrādīšana	15.07.2015. 15.01.2020. 01.12.2015.	15.01.2017. - 15.01.2018.
2014.gads (kopā sniegti 3 ieteikumi, no kuriem 1 vēl ir ieviešanas procesā)	Pilnīga kontu atlikumu un darījumu salīdzināšana	01.03.2020.	-

Tabula Nr.1. Kādi ieteikumi par Saimnieciskā gada pārskatu kopumā joprojām tiek ieviesti?

Saimnieciskā gada pārskata revīziju ietvaros kopš 2010.gada ir sniegti arī vairāki ieteikumi, kas attiecināmi uz valsts budžeta pilnveidošanu un dažādiem ar finanšu vadību saistītiem jautājumiem, tajā skaitā:

- ieteikumi budžeta pamatotības un finanšu vadības sistēmas novērtējuma pilnveidošanai;
- ieteikumi atbildības sistēmas pilnveidošanai;
- ieteikumi dažādu administratīvo izdevumu pilnveidošanai (juridisko, konsultāciju un mediju pakalpojumu iepirkšana, kolektīvo pasākumu pieļaujamība, reprezentācijas izdevumu kārtības noteikšana u.c.).

Jau 2014.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijas ziņojumā tika norādīts, ka šo ieteikumu ieviešanai veiktās aktivitātes ir nepietiekamas un liecina par valdības nepietiekamu ieinteresētību valstiski būtisku problēmu risināšanā. Lai gan arī 2015.gada ietvaros tiek veiktas darbības šo ieteikumu ieviešanā, tomēr neviena no minētajām problēmām joprojām nav pilnībā atrisināta.

Par jautājumiem, kas skar budžeta vadības sistēmas efektivitāti Valsts kontrole 2016.gadā ir uzsākusi lietderības revīziju “Budžeta vadības sistēmas efektivitāte: *1.daļa – budžeta plānošanas cikla efektivitātes izvērtējums*”.

Iepriekšējā pārskata gadā tika konstatēts, ka normatīvajos aktos pieļaujamā mazākuma principa

izmantošanas rezultātā atsevišķas Saimnieciskā gada pārskata pozīcijas, iespējams, bija nepamatoti palielinātas kopumā par apmēram 80 milj. EUR, un tika sniegts ieteikums sagatavot un virzīt grozījumus ārējos normatīvajos aktos par mazākuma principa izmantošanas izslēgšanu no tiem. Valsts kase, ieviešot minēto ieteikumu, sagatavoja izmaiņas Ministra kabineta 2013.gada 15.oktobra noteikumos Nr.1115 “Gada pārskata sagatavošanas kārtība”, paredzot izslēgt no tiem normu par mazākuma principa pielietošanu konsolidācijas procesā. Grozījumi piedāvātajā redakcijā 2016.gada 3.martā tika apstiprināti, un 2017.gada 1.janvārī tie stāsies spēkā.

Valsts kontrole revīzijā konstatēja, ka jau 2015.gadā salīdzināšanās un konsolidācijas process ir kopumā uzlabojies un mazākuma principa izmantošanas rezultātā atsevišķas Saimnieciskā gada pārskata pozīcijas, iespējams, ir nepamatoti palielinātas par summu, kas neietekmē Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kvalitāti.

Ieteikumi par valsts budžeta ieņēmumiem ir sniegti, lai uzlabotu nodokļu (tajā skaitā, nodokļu parādu) un nodevu administrēšanu, to pilnīgu iekasēšanu, uzskaiti un to uzrādīšanu. Vienlaicīgi sniegti ieteikumi nodokļu administrācijas darba procesu, IS un informācijas aprites ātruma uzlabošanai, administratīvo procesu vienkāršošanai un starptautiskās sadarbības nodokļu administrēšanas jomā uzlabošanai. No sniegtajiem 77 ieteikumiem par ieviestiem atbilstoši mērķim ir atzīti 50 ieteikumi (65%), savukārt 27 ieteikumu ieviešana vēl joprojām turpinās (*skatīt Tabula Nr.2*).

GADS	IETEIKUMA SATURS	SĀKOTNĒJAIS IEVIEŠANAS TERMIŅŠ	AKTUĀLAIS IEVIEŠANAS TERMIŅŠ
2011.gads (kopumā sniegti 14 ieteikumi, no kuriem 2 vēl ir ieviešanas procesā)	Latvijas nodokļu maksātāju ārvalstīs gūto ienākumu uzraudzība Informācijas apmaiņas līgumu noslēgšana, ar zemu vai beznodokļu valstīm, kurās Latvijas nodokļu maksātājiem ir sadarbība	30.12.2014.	15.01.2018.
		30.12.2014.	15.01.2018.
2012.gads (kopumā sniegti 15 ieteikumi, no kuriem 1 vēl ir ieviešanas procesā)	Valsts nodevas par naftas produktu drošības rezervju uzturēšanu iekasēšanu pilnā apmērā un kontroli	30.06.2014.	15.09.2016.
2013.gads (kopumā sniegti 15 ieteikumi, no kuriem 8 vēl ir ieviešanas procesā)	VID riska analīzes sasniedzamo rādītāju noteikšana Izložu un azartspēļu jomas administrēšanas pilnveidošana Izložu un azartspēļu jomas administratīvā sloga mazināšana Krāpšanas un korupcijas risku mazināšana Muitā Nodokļu parādu un ar tiem saistītās nokavējuma naudas uzskaitē un uzrādīšana Saimnieciskā gada pārskatā Nodokļu pārmaksu savlaicīgas dzēšanas nodrošināšana un uzrādīšana Saimnieciskā gada pārskatā Fizisko personu nodokļu parādu piedziņas un to dzēšanas procesa vienkāršošana VID rīcībā esošās informācijas automātiska iekļaušana amatpersonu deklarācijā	15.01.2016.	01.10.2016.
		15.01.2016.	17.07.2017.
		15.01.2016.	17.07.2017.
		15.07.2015.	17.10.2016.
		15.01.2021.	-
		15.01.2021.	-
2014.gads (kopā sniegti 20 ieteikumi, no kuriem 16 vēl ir ieviešanas procesā)	Nodokļu ieņēmumu uzrādīšana pēc uzkrājuma principa un nodevu administrēšanas noteikšana Cēloņu zemo nodokļu parādu iekasēšanas līmenim apzināšana un to mazināšana Nokavējuma naudas aprēķina pārskatīšana Nodokļu audita veikšanas kārtības pārskatīšana Nodokļu maksātāju informēšanas par ienākuma nodokļa atvieglojumiem uzlabošana Elektroenerģijas nodokļa administrēšanas metodikas izstrāde Ieviestā PVN nodrošinājuma naftas produktiem izvērtēšana Tabakas izstrādājumu marķēšanas vienkāršošana Akcīzes preču aprites uzraudzības administratīvā sloga mazināšana Lēmumu par nodokļu pārmaksu atmaksu savlaicīga pieņemšana Normatīvo aktu precizēšana par kavējuma naudas izmaksu nodokļu maksātājam, ja VID kavē pārmaksu savlaicīgu atmaksu VID IS drošības auditu regulāra veikšana VID IS drošības pārbaužu rezultātā sniegto ieteikumu ieviešanas un uzraudzības procesa noteikšana <i>Ieteikumi, kas ar Finanšu ministriju netika saskaņoti un, par kuru ieviešanas nepieciešamību Valsts kontrole informēja Ministru prezidentu</i> Subsidētās elektroenerģijas nodokļa administrēšanas metodikas izstrāde Par subsidētās elektroenerģijas rēķina iesniegšanu Publiskajam tirgotājam Par nodokļu maksātāju informēšanu par VID rīcību ar to nodokļu pārmaksām	01.06.2007.*	15.01.2021.
		15.10.2016.	-
		15.01.2021.	-
		15.01.2017.	-
		15.01.2017.	-
		15.07.2016.	17.10.2016.
		17.04.2017.	-
		15.01.2020.	-
		17.04.2017.	-
		15.07.2016.	16.01.2017.
		15.01.2017.	-
		17.04.2017.	-
		15.04.2016.	01.10.2016.
		-	-
-	-		

* revīzijā par 2006.gadu ieteikuma ieviešanas termiņš bija 01.06.2007., par 2007.gadu - 30.06.2009., par 2011.-2013.gadu - 31.12.2015., par 2014.gadu - 15.01.2021.

Tabula Nr.2. Kādi ieteikumi par valsts budžeta ieņēmumiem joprojām tiek ieviesti?

Ieteikumi par pašvaldību gada pārskatiem ir sniegti, lai uzlabotu pašvaldību gada pārskata kvalitāti un pilnveidotu pašvaldību budžetu sagatavošanu. No sniegtajiem

28 ieteikumiem par ieviestiem atbilstoši mērķim ir atzīti 19 ieteikumi (68%), savukārt deviņu ieteikumu ieviešana vēl joprojām turpinās (skatīt Tabula Nr.3).

GADS	IETEIKUMA SATURS	SĀKOTNĒJAIS IEVIEŠANAS TERMIŅŠ	AKTUĀLAIS IEVIEŠANAS TERMIŅŠ
2012.gads (kopumā sniegti 8 ieteikumi, no kuriem 1 vēl ir ieviešanas procesā)	Vienotas pieejas pamatlīdzekļu uzskaitē nodrošināšana (normatīvajos aktos nosakot kritērijus pamatlīdzekļu atzīšanai un uzrādīšanai)	31.12.2015.	31.12.2017.
2013.gads (kopumā sniegti 7 ieteikumi, no kuriem 3 vēl ir ieviešanas procesā)	Vadītāju sniegto apliecinājumu papildināšana (par atbilstošas iekšējās kontroles sistēmas izveidošanu) Obligāto pārbaūžu un kontroļu apzināšana (lai vadītājs var sniegt apliecinājumu par iekšējās kontroles sistēmu) Uzraudzības pasākumu noteikšana (pārlicības gūšanai par vadītāju sniegto apliecinājumu ticamību)	15.07.2017.	-
		15.07.2017.	-
		15.07.2017.	-
2014.gads (kopumā sniegti 13 ieteikumi, no kuriem 1 vēl ir ieviešanas procesā)	Skaidrojumu izstrādāšana amortizēto aizstāšanas izmaksu metodes piemērošanai Ilgtermiņa ieguldījumu attaisnojuma dokumentu glabāšanas termiņu noteikšana Vienotu principu noteikšana budžeta plāna uzrādīšanai Likuma "Par pašvaldību budžetiem" precizēšana Kontroles mehānisma noteikšana (lai pašvaldību saistošie noteikumi par budžetu būtu atbilstoši normatīvo aktu prasībām)	01.09.2017.	-
		01.09.2016.	-
		01.07.2017.	-
		30.12.2016.	-
		30.12.2016.	-

Tabula Nr.3. Kādi ieteikumi par pašvaldību gada pārskatiem joprojām tiek ieviesti?

Atsauces

¹ Kopā 2 329 332 051 euro, tajā skaitā Valsts kontroles revīzijas apjoma ierobežojumi 752 795 924 euro un zvērinātu revidentu revīzijas apjoma ierobežojumi 1 576 536 127 euro.

² MK 2012.gada 29.maija noteikumu Nr.375 „Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība” 2.punkts, 3.1. un 3.2.apakšpunkts, 34., 36.punkts un 37.2.apakšpunkts.

³ Starptautiskā publiskā sektora grāmatvedības standarts 23 „Ieņēmumi no darījumiem bez apmaiņas (nodokļi un transferti)” 116., 117. un 124. punkts, www.ifac.org (resurss apskatīts 2016.gada 7.jūlijā).

⁴ Valsts kontroles 2006.gada 14.septembra revīzijas ziņojuma Nr.5.1-2-70R/2005 „Par 2005.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem ieņēmumu daļā” 42.punkts.

⁵ Valsts kontroles 2014.gada 15.septembra revīzijas ziņojuma Nr.5.1-2-32-1/2013 „Par 2013.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem ieņēmumu daļu” 58.punkts.

⁶ Starptautiskā publiskā sektora grāmatvedības standarta 23 „Ieņēmumi no darījumiem bez apmaiņas (nodokļi un transferti)” 116., 117. un 124.punkts, www.ifac.org (resurss apskatīts 2016.gada 7.jūlijā).

⁷ Finanšu ministrijas 2015.gada 2.aprīļa vēstule Nr.15-2-03.2/1901 Valsts kontrolei.

⁸ Starptautiskā publiskā sektora grāmatvedības standarts 23 „Ieņēmumi no darījumiem bez apmaiņas (nodokļi un transferti)” 116., 117. un 124. punkts, www.ifac.org (resurss apskatīts 2016.gada 7.jūlijā).

⁹ Valsts kontroles 2011.gada 14.septembra revīzijas ziņojuma Nr.5.1-2-23-1/2010 „Par 2010.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem valsts budžeta ieņēmumu daļu” 259.punkts.

¹⁰ VID “Nodokļu audita rokasgrāmata” 4.6.nodaļa un 2014.gada 30.decembra VID vēstule Nr.23.17/23079 “Par nodokļu audita un kontroles lietās ievietojamiem dokumentiem”.

¹¹ Valsts kontroles 2011.gada 14.septembra revīzijas ziņojuma Nr.5.1-2-23-1/2010 „Par 2010.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem valsts budžeta ieņēmumu daļu” 259.punkts.

¹² Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 1.pants.

¹³ KNAB Vadlīnijas iestādes pretkorupcijas pasākumu plāna izstrādei (KNAB, 2009), http://www.knab.gov.lv/uploads/free/ik_pasakumu_plans_vadlinijas.pdf.

¹⁴ KNAB 2009.gada informatīvais materiāls “Tekšējās kontroles standarti pretkorupcijas organizatorisko pasākumu kontekstā”, http://www.knab.gov.lv/lv/education/internal_control/; http://www.knab.gov.lv/uploads/free/ik_standarti_vadlinijas.pdf (resurss apskatīts 2016.gada 16.jūnijā).

¹⁵ Korupcijas riskam visvairāk pakļauti amati, kuros var pastāvēt iespēja, ka tiks piedāvāts vai pieprasīts kukulis, vai arī amatpersona var izmantot savu dienesta stāvokli savtīgos nolūkos.

¹⁶ Likuma „Par nodokļiem un nodevām” 28.panta otrā daļa.

¹⁷ Valsts kontrole izmanto starptautiski atzītas statistiskā metodes, kas ļauj izlases rezultātu attiecināt uz visu pārbaudīto populāciju jeb kopu.

¹⁸ Kopā 2 325 338 075 euro, tajā skaitā Valsts kontroles revīzijas apjoma ierobežojumi 752 795 924 euro un zvērinātu revidentu revīzijas apjoma ierobežojumi 1 572 542 151 euro.

¹⁹ Grobiņas novada pašvaldība, Stopiņu novada pašvaldība, Ventspils novada pašvaldība.

²⁰ MK 29.05.2012. noteikumu Nr.375 „Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība” 15.punkts.

²¹ Valsts akciju sabiedrība “Latvijas Valsts ceļi”, vienotais reģistrācijas numurs 40003344207.

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

